

Засновники журналу:
ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва"
ПП "Інститут економіки, технологій і підприємства"

Головний редактор:
Стельмашук А.М.,
д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
Капітанець С.В.,
к.п.н., доцент

Редакційна рада:
Капітанець О.М., к.п.н., доцент
Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Малік М.Й., д.е.н., проф., академік НААНУ

Редакційна колегія:
Березівський П.С., д.е.н., проф.
Дусановський С.Л., д.е.н., професор
Гольденгорін Б.І., д.т.н., професор
Іващук Н.Л., д.е.н., проф.
Калінчик М.В., д.е.н., проф.
Кузьмін О.Є., д.е.н., професор
Лавейкін М.І., д.е.н., доцент
Медведев С.Б., д.е.н.
Пархомець М.К., д.е.н., проф.
Садова У.Я., д.е.н., ст.н.с.
Семів Л.К., д.е.н., професор
Шевчук Л.Т., д.е.н., професор

Наукові редактори:
Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент
Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент
Кравчук Л.М., к.е.н., доцент
Несторишен І.В., к.е.н., доцент
Прус Л.Р., к.е.н., доцент
Пучентейло П.Р., к.е.н., доцент
Сава А.П., к.е.н.
Туржанський В.А., к.е.н., доцент

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

3'2012(13)

Зміст

I. Економіка та управління національним господарством	
Чикуркова А.Д. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ	3
Маслак О.І., Шевчук О.І. СТРАТЕГІЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	8
Семів Л.К., Семів Р.А. ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СФЕРИ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ В ЕКОНОМІЦІ ЗНАТЬ.....	12
Шуст О.А. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ СВІТОВОГО РИНКУ М'ЯСА.....	17
Шевчук А.В., Пука Н.В. РОЛЬ ОСВІТИ У ПОЛІПШЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	22
Гришина Л.О., Карась П.М., Черешня В.М. УКРАЇНА ТА МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД: ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ.....	26
Лавриненко Л.М. ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ У КРИЗОВИЙ ТА ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД.....	30
Тимошенко М.М. РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	34
Горошкова Л.А. СТАН СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ.....	39
Лабінська Г.М., Венгер Є.І., Соловій С.Б. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	43
Рудь О.В. ОЦІНКА ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ У СТРУКТУРІ МІЖНАРОДНИХ ІНДЕКСІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ.....	48
Хірівський Р.П. ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ХОЛДИНГОВИХ ФОРМУВАНЬ В МЕЖАХ ВІТЧИЗНЯНОГО АПК.....	53
Чекаловська Г.З. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	59
II. Економіка та управління підприємствами	
П'ятиницька Г.Т. ЕВОЛЮЦІЯ МОДЕЛЕЙ ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	65
Левченко Н.М. ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	72
Орлова В.О. ВПЛИВ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ.....	78
Сатир Л.М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	82
Крекотун С.А., Влялько В.Я. УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ МАЛИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	87
Ткаченко О.В., Дідіченко Н.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТІВ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	93
Бакунов О.О., Пруднікова Г.І. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ КОМПЕТЕНЦІЯМИ ПРИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	99
Кадирус І.Г. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ ФЕРМЕРСЬКИХ ТА ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	102
Степанцова Ю.М., Бичін Р.В. МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЇЇ ВИМІРЮВАННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	106
III. Регіональна економіка, демографія та соціальна політика	
Уманець Т.В., Шаталова Л.С. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ	109
Кулик С.М., Сава А.П., Сасно М.Г. ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАЙНЯТОСТІ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	114
Буднікевич І.М., Філіпчук Н.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ЧИННИКІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА МІСТА.....	123
Кравчук Л.М. АНАЛІЗ СТАНУ І РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	128
Гаврилко П.П., Домище-Медяник А.М. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МОНІТОРИНГУ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ДИТЯЧОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ.....	133
Мироненко М.Ю. СУЧАСНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	138
Барський Ю.М. ПРІОРИТЕТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	143
Гальків Л.І. ВПЛИВ ВТРАТ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО РИНКУ РЕГІОНУ.....	148
Хаирова Э.А. ОЦЕНКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ МОДЕЛИ В АР КРЫМ.....	151
Горин Г.В. ДИНАМІКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОТОКІВ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	155
IV. Економіка природокористування і екологія	
Бриндзя З.Ф., Стельмашук Ю.А. СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННІ.....	160

Редактор:

Довгань О.М.

**Свідоцтво про державну
реєстрацію:**серія КВ № 16753-5327Р від
10.06.2010 р.Рекомендовано до друку
Вченою Радою ПВНЗ
"Університет економіки і
підприємництва",
протокол № 7
від 25 травня 2012 р.**Затверджено****Постановою Президії
ВАК України від 22 грудня
2010 р. № 1-05/8
як наукове фахове видання
України**Підписано до друку
12 червня 2012 р.**Адреса редакції:**29016, м. Хмельницький,
вул., Львівське шосе, 51/2
тел. (0382) 72-82-50
www.uniep.km.ua
s.kapitanets@mail.ru

Тираж 300 прим.

Формат 70x108/16.
Папір офсетний.
Ум. друк арк. 30,0Відруковано з готових
діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000
Тел. 38(0352) 52-75-00;
38(0352) 52-61-61Усі права захищені. Передрук
дозволяється лише зі згоди
автора та редакції. Редакція не
завжди поділяє думку автора й не
відповідає за зміст та фактичні
помилки, яких він припустився.© ПВНЗ "Університет
економіки і підприємства"
© ПП "Інститут економіки,
технологій і підприємства

Масловська Л.Ц., Зелінська А.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ БІОЕНЕРГЕТИКИ НА ЗАСАДАХ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ ТА БІОФІЗИЧНОГО ЕКОНОМІКСУ.....	165
Чумаченко О.М., Жук О.П., Черноморець А.О. ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ СПРИЧИНЕНИХ ПРОЦЕСАМИ ДЕГРАДАЦІЇ В УМОВАХ ПОЛІССЯ...	170
Тихенко Р.В. ОПТИМІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	173
Колосінська М.І. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	177
V. Інноваційно-інвестиційна діяльність	
Савич В.І. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙ НА ОСНОВІ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ...	181
Кучерова Г.Ю. ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	185
Станкевич І.В., Поліщук І.І. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЇ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ.....	189
Цімарна С.Г. НОВІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ: СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	193
Лимич Ю.В. ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ І НАРОЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	197
Ібрагімхалілова Т.В. СТРАТЕГІЧНА РОЛЬ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОГО КЛАСТЕРУ...	202
Жеребченко Т.І. ЯКІСТЬ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ – ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ.....	206
VI. Облік, аналіз і аудит	
Хома Д.М. УНІФІКАЦІЯ ОКРЕМИХ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ СКЛАДАННЯ.....	209
Копилюк О.І., Колодійчук А.В. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ, ЗАВДАНЬ І ФУНКЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ.....	214
Олійник Т.О., Кабасіна Я.С. ПРАВИЛА «ІНКОТЕРМС-2010»: АНАЛІЗ ЗМІН.....	219
Завадська Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ.....	223
Вакун О.В. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	226
VII. Менеджмент, маркетинг, підприємництво	
Мельникович О.М. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВАМИ РЕКЛАМНОЇ ГАЛУЗІ.....	234
Свиноус І.В. СУЧАСНИЙ СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ КООПЕРАТИВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В ТВАРИНИЦЬКІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	239
Козак Л.В. ОЦІНКА ПОТРЕБ СПОЖИВАЧІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ.....	244
Заячківська Г.А. МЕХАНІЗМ ПОГОДЖЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	247
Паска І.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ НА ОПТОВИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКАХ.....	252
Радько В.І. СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	256
Гречаник Н.Ю., Стельмащук Н.А. СТРАТЕГІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	259
Баранцева С.М., Моспан В.В. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ «МОТИВАЦІЯ» ТА «СТИМУЛЮВАННЯ».....	265
Мульська О.П. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ ВИКОРИСТАННЮ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ.....	269
Прокопчук Л.М. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ.....	273
Ружинська Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ, ЙОГО СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА.....	278
Стебляно-Авраменко М.С. ОПТИМІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АТМОСФЕРИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ОРГАНІЗАЦІЯХ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	282
VIII. Фінансово-кредитна система	
Непочатенко О.О., Боровик П.М., Павлійчук Л.В. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИРІВНЮВАННЯ ДОХОДНОЇ СПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	287
Очеретько Л.М., Кузнецова В.Б. НЕДОЛІКИ ПДВ З ПРИЙНЯТТЯМ НОВОГО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ І МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	291
Андрющенко І.Є. ЦІНОВИЙ ШОК, ЯК НЕГАТИВНА ДІЯ НА БАНКІВСЬКУ ЕКОНОМІКУ.....	293
Мацола С.М. ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ.....	297
Запаранок Т.В. ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ЯК ГОЛОВНИЙ РИНКОВИЙ ІНСТИТУТ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....	301
Руденко С.М. ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ.....	305
Іванович І.Ю., Власюк О.В. СПЕЦІАЛЬНІ ПОДАТКОВІ РЕЖИМИ: СТИМУЛЮЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ФІСКАЛЬНІ ЗАГРОЗИ.....	310
Гончаренко А.І. СПОРТИВНЕ СПОНСОРСТВО ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ СПОРТИВНИХ ШКІЛ.....	314
Свірський В.С. ФІНАНСОВИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ: ІНСТИТУЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД.....	317
Олійник Г.І. ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВЗАЄМОДІЇ БАНКІВ ТА СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	321
Федоронько Н.І. ПРИОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПРИЙНЯТТЯ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	326
Сосновская О.А. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ГИБКОСТЬЮ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦИАЛА СЕКТОРА СТРАХОВЫХ УСЛУГ В УКРАИНЕ.....	330
Хроніка подій. Повідомлення.....	338

6. Бойко В. І. Ринок м'яса: світові тенденції регіонального розвитку виробництва / В. І. Бойко, Л. В. Мамчур // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 145-148.
7. Могильний О. Критерії ефективності державного регулювання аграрного сектора економіки / О. Могильний // Економіка України. – 2003. – № 2. – С. 65-69.
8. OECD-FAO: Agricultural outlook 2011-2020, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://faostat.fao.org>.

Анотація

Здійснюється аналіз функціонування світового ринку м'яса в умовах глобалізації світової економіки. Розглядаються особливості функціонування національних ринків м'яса з урахуванням глобалізаційних процесів.

Ключові слова: ринок м'яса, глобалізація, транснаціональні корпорації, попит, пропозиція.

Аннотация

Проводится анализ функционирования мирового рынка мяса в условиях глобализации мировой экономики. Рассматриваются особенности функционирования национальных рынков мяса с учетом глобализаций них процессов.

Ключевые слова: рынок мяса, глобализация, транснациональные корпорации, спрос, предложение.

Annotation

The analysis of the functioning of the world meat market in a globalizing world economy. The features of the functioning of national markets meat with regard to globalization processes.

Key words: meat market, globalization, transnational corporations, demand, supply.

УДК 37.014.5:330.59

**Шевчук А.В.,
докторант,
Пука Н.В.,
здобувач,**

Інститут регіональних досліджень НАН України

РОЛЬ ОСВІТИ У ПОЛІПШЕННІ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Однією із найбільших проблем сучасної української родини є її економічна нестабільність, соціальна незахищеність, що викликає підвищену психологічну вразливість та зумовлює виникнення цілої низки негараздів як у середині родини (аж до її розпаду), так і в суспільстві загалом. Як наслідок, - страждання, нервові захворювання, асоціальна поведінка, стреси членів родини, безпритульність дітей, безвідповідальність, байдужість, аморальність і жорстокість батьків, що виливається у девіантну поведінку населення, економічну та соціальну нестабільність на державному рівні, неспроможність відстоювати власні інтереси. Різного роду девіації у родинній поведінці негативно позначаються на якості життя самої родини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сімейна політика, як структурний елемент соціальної політики, розглядалася у працях українських дослідників Ю. Галусян, С. Глазунова, В. Захарченко, В. Кушакова, Т. Медіної, А. Ноура, Ю. Якубової, О. Яременка та ін.

Факторам стану сучасної сім'ї присвятили свої праці такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як: Н. П. Борецька, С. І. Бандур, О. А. Бугуцький, Д. І. Валентей, В. І. Куценко, Е. М. Лібанова, В. О. Мандибур, В. М. Новіков, У. Я. Садова, Л. Т. Шевчук та ін. Проте недостатньо вивченими залишаються питання ролі освіти у підвищенні якості життя сучасної української родини.

Постановка завдання. Мета статті – обґрунтувати роль освіти у покращенні якості життя українського народу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безумовно, і девіантна поведінка, і якість життя населення обумовлена його культурою та освітнім рівнем. Отже, якість життя - це інтегрована якісна характеристика, яка відображає критерії життєдіяльності, умови життєзабезпечення та життєздатності суспільства як цілісного соціального організму [1], яка, як пріоритетна ланка формування внутрішньородинної стабільності, детермінується рівнем і якістю освіти.

Оскільки сам термін «якість життя» містить в собі як кількісні, так і якісні показники, то це дає нам можливість використовувати його як у цілком конкретних питаннях, які стосуються умов праці та побуту, так і у загальнофілософських проблемах буття [2].

Безумовно, якість життя української родини можна оцінити за рівнем матеріального забезпечення, стану здоров'я, соціального благополуччя, а також потреб та можливостей духовного забезпечення сім'ї.

На нашу думку, якість життя української родини можна оцінювати, беручи до уваги наступні показники:

1) Рівень сімейного доходу (як сукупного, так і кожного з членів подружжя зокрема), грошового та ін. видів прибутку. Даний показник є вирішальним, оскільки саме він найчастіше визначає можливості для реалізації усіх інших потреб та функцій родини.

2) Структура сукупних та грошових витрат сім'ї (домогосподарств), якісний та кількісний склад продуктів харчування (харчовий кошик родини).

3) Ступінь та можливість забезпечити сім'ю власним житлом належної якості та у достатньому кількісному вимірі.

4) Стан здоров'я членів сім'ї, можливості одержати медичні послуги належної якості та займатися профілактикою захворювань.

5) Екологічний стан середовища проживання (до цього показника можна віднести не лише стан навколишнього середовища села чи міста, регіону, держави, але також якість питної води та продуктів харчування (забруднення пестицидами, важкими металами, ГМО та ін.)).

6) Активність членів сім'ї у громадській та політичній сферах діяльності суспільства.

Але, чи не найважливішими з показників є, на нашу думку, ті показники, які засвідчують про можливість забезпечити освітні та культурно-духовні потреби членів родини. Це означає, що саме ці показники повинні мати пріоритетне значення при створенні концепції покращення якості життя та зміцнення української родини. Хоча, безумовно, така концепція повинна спрямовуватись на розв'язання проблем стану сім'ї та покращення усіх сторін життя сім'ї як базової ланки суспільства. Оскільки, концепція покращення якості життя та зміцнення української родини повинна мати комплексний характер, то серед основних її напрямків потрібно виділити:

- соціально-економічний - спрямований на підвищення загального рівня добробуту сім'ї, житлову, освітню (зміна стереотипних уявлень про місце і роль батька в сім'ї), демографічну, медичну, девіантну (зниження рівня злочинності та соціальних негараздів) сторони життя сім'ї;

- політичний - реальна, а не декларативна спрямованість соціальної політики держави на забезпечення різносторонніх, повноцінних та рівних можливостей для розвитку та самореалізації потреб членів сім'ї;

- екологічний - без покращення екологічної ситуації у регіонах, підвищення рівня екологічної свідомості та екологічної культури населення, неможливо досягти якісного рівня покращення життя сім'ї (зниження рівня захворюваності, покращення якості питної води та продуктів харчування);

- духовно-культурний - формування та відродження духовної культури української родини (зниження проявів агресивності, жорстокості, конфліктності, асоціальної та девіантної поведінки членів сімей, формування репродуктивної культури населення (зниження кількості абортів), підвищення рівня культури внутрішньородинної комунікації).

На жаль, реалізації наведених вище напрямів важко досягти на практиці найчастіше через недостатній освітній рівень членів української родини, що робить неможливим покращення якісного життя сім'ї.

Хоча в Україні беззаперечно право на освіту затверджено у 53 ст. Конституції України: «Повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам. Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі» [3], ситуація із доступністю та рівними можливостями в галузі освіти викликає суттєві сумніви. Насамперед, це стосується забезпечення дітей загальноосвітніми закладами. Загальновідомо, що у 1990–2000-х рр. відбулося суттєве скорочення дошкільних закладів освіти (рис. 1).

Хоча таке скорочення мало на той час об'єктивні обставини (скорочення народжуваності та економічна розруха), сьогодні негативні наслідки проявилися в повній мірі: мають місце обмеження у рівному доступі до дошкільної освіти для значної частини дітей. Так, кількість дітей, які припадають на одне місце у дитсадку, зросла до 1,16 осіб (рис. 2).

Ситуація, що склалася із забезпеченістю дошкільними установами, сприяє зростанню корупційних проявів у даній галузі (перевага часто надається тим діткам, батьки яких мають більші можливості для спонсорських внесків у дошкільний заклад). Ще гіршою ситуація із забезпеченістю

ДНЗ (дошкільний навчальний заклад) у сільській місцевості, так, якщо у 2010 р. рівень охоплення дошкільною освітою у містах становив 67%, то у сільських населених пунктах лише 34% [5, с. 7].

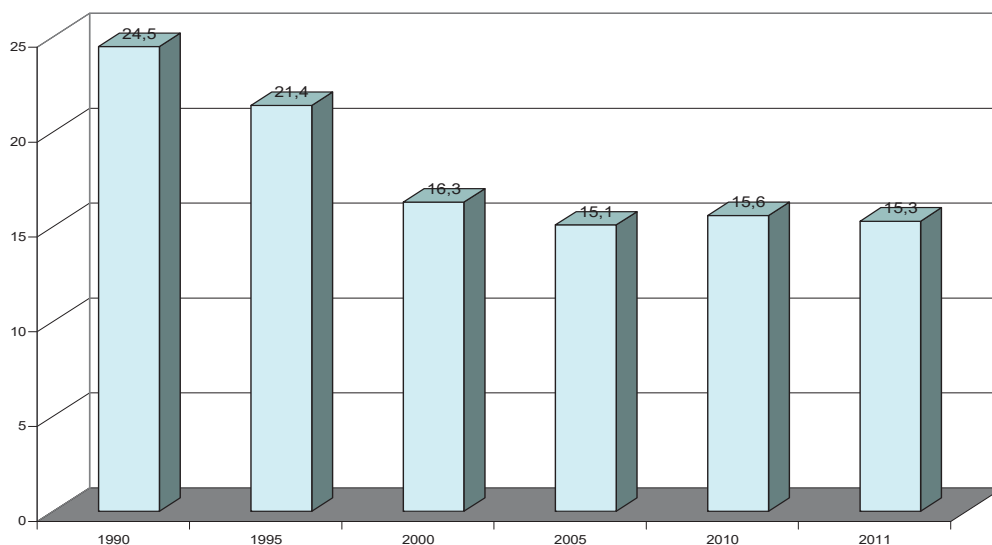

Рис. 1. Динаміка скорочення дошкільних навчальних закладів у 1990-2011 рр.
 Джерело : складено автором на основі даних [4]

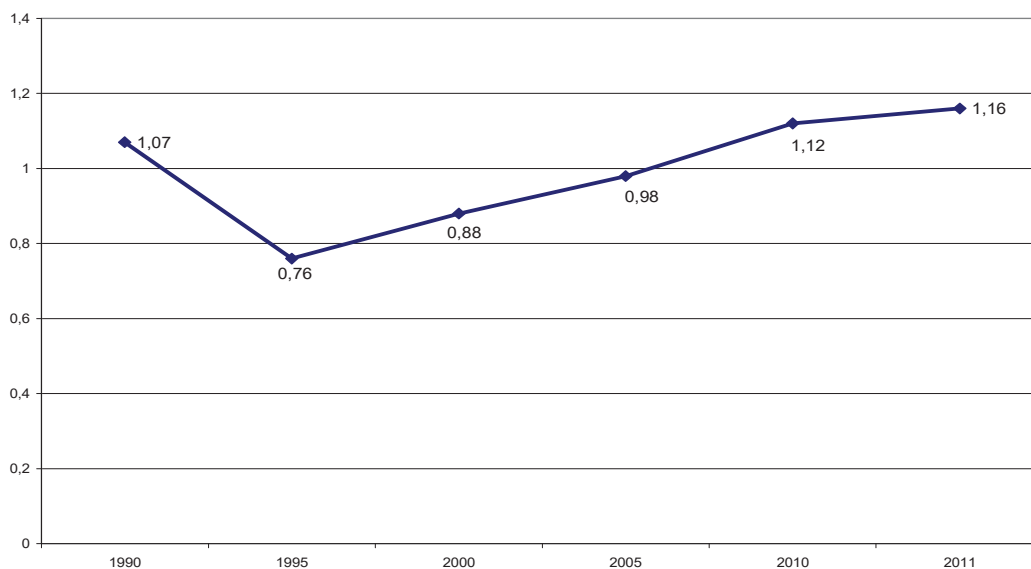

Рис. 2. Співвідношення кількості дітей та кількості місць у дитячих дошкільних закладах за період 1990 – 2011 рр.
 Джерело : складено автором на основі даних [4]

Ще складніша ситуація із забезпеченням загальноосвітніми школами. Згідно з інформацією Держкомстату, в період з 1991 р. по 2011 р. в Україні було закрито 1951 школи, з яких 65,3% - сільські. Станом на 2010 р. 15% школярів, які навчаються в сільській місцевості, проживають на відстані понад 3 кілометри від найближчої школи. При цьому транспортом, в тому числі і завдяки програмі «Шкільний автобус», забезпечені 91% цих дітей [6].

В період з 2005 року по 2011 рік в Україні скоротилася загальна кількість учбових закладів всіх рівнів акредитації – з 966 до 854. При цьому також неухильно скорочується і кількість бюджетних місць в них. За цей же період державне замовлення на підготовку спеціалістів у вишах скоротилося з 351 тис. до 182 тис., внаслідок цього основний тягар оплати за навчання дітей лягає на родину [7].

Загалом високий освітній рівень населення, який засвідчують дані державних статистичних спостережень у галузі освіти, на думку населення не означає відсутність проблем у освітній галузі, а доступність якісної освіти залежить від фінансових можливостей та соціального статусу сім'ї.

Згідно з даними дослідження (проведене компанією Research & Branding Group у 2011 році), 63,8% громадян протягом останніх 12 місяців не користувалися ніякими освітніми послугами на платній основі. Серед респондентів, які користувалися платними послугами системи освіти, найбільший відсоток складають ті, хто сплачував послуги середньої школи – 11,3% [8], яка офіційно нібито є безкоштовною.

Висновки з проведеного дослідження. Негативні тенденції, які спостерігаються у освіті, трансформуються на формування життя родини, викликають суттєве занепокоєння її членів, оскільки обумовлюють значне погіршення якості життя. Поліпшити стан справ в освіті можна за допомогою розробки і реалізації Концепції, про яку говорилося вище.

Ось чому так важливо в найближчий час розробити Концепцію покращення якості життя української родини, яка повинна містити заходи, спрямовані на поліпшення усіх сфер життя сім'ї, зокрема на підвищення рівня матеріального забезпечення, зміцнення здоров'я членів сім'ї, а також на покращання освіти що є запорукою стабільного та здорового суспільства.

Бібліографічний список

1. Сергеева Л. Н. Анализ международного опыта определения показателя «качество жизни» / Л. Н. Сергеева, Е. А. Теряник // Бизнес-Инфор. - 2009. - № 6. - С. 11-17.
2. Мандрикіна А. С. Узагальнення теоретичних підходів до визначення поняття «якість життя населення» / А. С. Мандрикіна [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_98/388-392.pdf
3. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30, ст. 141 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Дошкільні навчальні заклади [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Дошкільні навчальні заклади України у 2010 р. : [статистичний бюлетень]. – К., 2011. - 84 с.
6. Загальноосвітні навчальні заклади України на початок 2011/12 навчального року : [статистичний бюлетень]. – Київ, 2012. – 100 с. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Продовження навчання та здобуття професії : [статистичний бюлетень]. – Київ, 2012. - 100 с. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Витрати на освіту [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://www.rb.com.ua/ukr/marketing/tendency/8324/>

Анотація

В статті розкрито роль освіти у покращенні якості життя населення України. Наведено показники, з допомогою яких можна оцінювати якість життя української родини. Обґрунтовано необхідність розробки концепції покращення якості життя та зміцнення української родини за наступними напрямками: соціально-економічний, політичний, екологічний та духовно-культурний.

Ключові слова: якість життя, освіта, заклади освіти, концепція покращення якості життя.

Аннотация

В статье раскрыта роль образования в улучшении качества жизни населения Украины. Приведены показатели, с помощью которых можно оценивать качество жизни украинской семьи. Обосновано необходимость разработки концепции улучшения качества жизни и укрепления украинской семьи за следующими направлениями: социально-экономический, политический, экологический и духовно-культурный.

Ключевые слова: качество жизни, образование, заведения образования, концепция улучшения качества жизни.

Annotation

In the article the role of education is exposed in the improvement of quality of life of population. Ukraine. Indexes with the help of which it is possible to estimate quality of life of Ukrainian family are resulted. Grounded necessity of development of conception of improvement of quality of life and strengthening of Ukrainian family after the followings directions: to socio-economic, political, ecological and spiritually cultural.

Key words: quality of life, education, establishments of education, conception of improvement of quality of life.